

Escola de Natura de Sau - Mas Francesc - Sant Romà Nou -
Presa de Sau -Tornada pel mateix camí

Recorregut 4,5 km d'anada

Desnivell Pujada 75 m

Durada 2 h 40 min, sense comptar les aturades

Edat recomanada A partir de 7 anys

Destaquem La presa del pantà

Recomanacions Porteu cantimplora. A l'estiu, cal incloure gorra i cremes de protecció solar.

itineraris de natura SAU

1. La presa de Sau
2. Vilanova de Sau
3. La roca Falconera
4. El pont de Malafogassa
5. El puig del Far
6. La riera Major i els Crous
7. Les Grioterres
8. Sant Pere de Casserres
9. Els Munts
10. Tavertet
11. El salt del Molí Bernat
12. De Rupit a Tavertet

fixa't

Les plantes aromàtiques

El sauló

Els castanyers

El falcó pelegrí

El sotabosc humit

Els colors de les cingleres

Mas Francesc

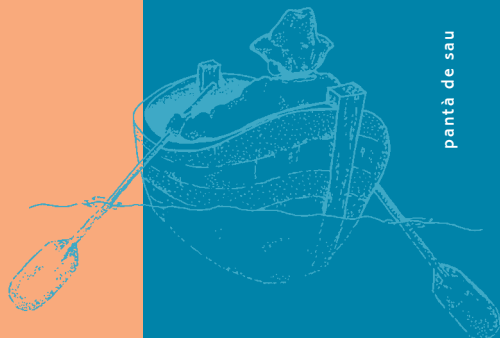
La presa

La central hidroelèctrica

La plaça carbonera

Les carpes

L'aigua del pantà

pantà de sau

En conveni amb:

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient

Associació Catalana
Cases de Colònies

Dolors Almeda 1-3 local 8 08940 Cornellà de Llobregat
Tel.93 474 46 78 Fax 93 377 73 44
accc@esplai.org www.esplai.org

1

la presa
de Sau

SAU

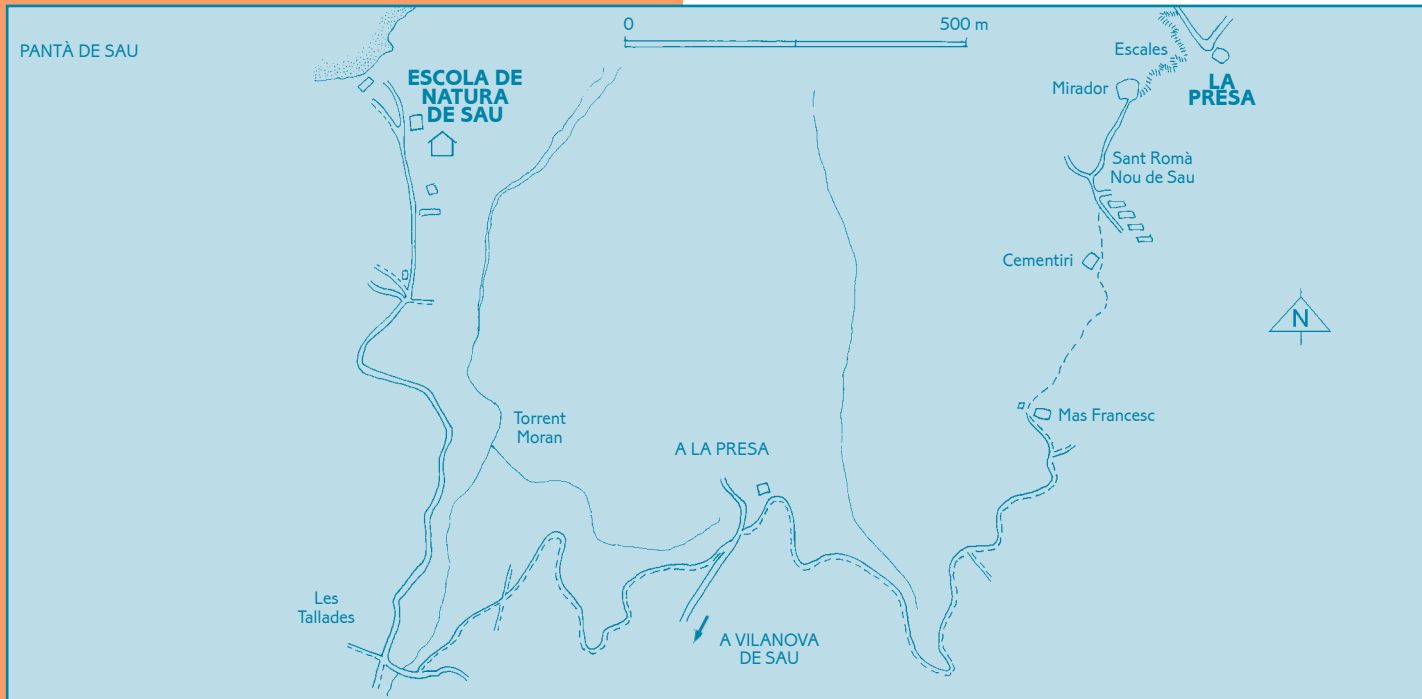
El recorregut transcorre per l'extrem nord-occidental del massís de les Guilleries. Surt de l'Escola de Natura de Sau, situada a la riba del pantà, va flanquejant l'embassament i s'endinsa tímidament pels boscos de la vall de Sau, fins arribar al poble de Sant Romà Nou, un poble deshabitat que fou construït per als responsables de la construcció de la presa. Des del poble d'aspecte fantasmagòric, unes escales ens acostaran a la Presa on podrem observar la paret i les comportes, la planta potabilitzadora i la petita central hidroelèctrica.

L'excursió no presenta dificultats i ens permet fer una passejada amb poc desnivell. L'itinerari de seguit s'endinsa per boscos diversos resseguint un tram del GR-2, sender de gran recorregut que uneix la Jonquera amb Aiguafreda. Al final del recorregut la panoràmica de les cingleres i de la vall del riu Ter ens recompensarà l'esforç de la caminada.

La presa de Sau fou construïda del 1949 al 1963 i va representar una transformació irreversible de la vall de Sau. Però aquesta no és l'única presa que travessa el Ter al llarg del seu recorregut, doncs més endavant encara es trobarà amb el pantà de Susqueda i el del Pasteral.

La bellesa natural dels cingles que limiten les Guilleries, amb el poble de Tavertet al capdamunt, contrasta amb la bellesa continguda que ens presenta l'embassament de Sau, amb el campanar del poble de Sant Romà traient el cap d'entre les aigües. Un contrast digne de reflexió.

Escola de Natura de Sau (430 m)

L'itinerari parteix de l'Escola de Natura de Sau. Des de l'entrada prenem la pista que surt en direcció S, marcada amb línies grogues i blanques d'un petit recorregut o PR.

Ens envolta un bosc irregular de vegetació autòctona: roures, alzines i pi roig. A més a més, els marges són plens d'herbes aromàtiques com l'orenga l'espígol i la farigola. Després d'uns quants revolts arribem a una cruïlla amb quatre camins.

10 min. Cruïlla de les Tallades (450 m)

Girem a l'esquerra seguint la pista asfaltada, deixant a la nostra dreta una pista forestal que va en direcció S. Pocs metres més enllà creuem el pont sobre el torrent Moran, que recull les aigües del torrent de les Fagedes i les aigües força contaminades del poble de Vilanova de Sau. Prenem un estret corriol que es desvia a l'esquerra de la pista pavimentada, senyalitzat amb marques de gran recorregut o GR (vermelles i blanques).

15 min. Corriol de sauló (475 m)

Un element important d'aquest camí és el substrat. Es tracta de sauló, un material sorrenc i rosat, resultat de la transformació i descomposició del granit, que és molt apreciat per a la construcció.

Si mirem en direcció N podem observar una impressionant visió de la cinglera de Tavertet aixecant-se just al davant dels nostres ulls i, a ponent, l'alçada imponent del cingle Vermell.

Seguim de dret, deixant enrera una pista que creua el corriol, fins a arribar a la carretera de Vic a la presa de Sau. La creuem tot seguint el camí amb marques de GR.

30 min. Camí dels castanyers (500 m)

En aquest indret el boscam que flanqueja el camí es va fent ombrívol i humit gràcies a la proximitat d'un petit torrent. Aquest és un ambient adient per arbres com el castanyer i també per les falgueres, que depenen molt de la humitat ambiental. El sotabosc és ple de maduixeres i violetes, dues plantes que a la primavera destaquen, la primera pels seus deliciosos fruits, i la segona per les seves flors.

Poc després, creuem un altre camí transversal i, sempre seguint el GR, prenem un corriol que abandona el camí principal i ens apropa a una antiga i preciosa masia encarada a l'oest.

40 min. Mas Francesc (525 m)

Passem entremig del paller i la masia, i seguim cap a llevant el desdibuixat corriol. A pocs metres, el sender davalla entre aranyoners,

carregats de fruits a les acaballes de l'estiu, i sota l'ombra d'unes pomeres bordes.

Després d'uns quants revolts ombrívols més, arribem al cementiri de Sant Romà Nou de Sau, on es va traslladar el cementiri de l'antic poble de Sant Romà de Sau quan es va fer la presa.

1h 5 min. Sant Romà de Sau i Sant Romà Nou

L'antic poble de Sant Romà de Sau va quedar inundat amb el pantà, i sota les aigües van desaparèixer el pont medieval i l'església romànica de Sant Romà, que és d'una sola nau i té un campanar llobard propi del s. XI inspirat en el de Sant Pere de Vic, la punta del qual sobresurt de l'aigua. Amb el poble també van desaparèixer terrenys ocupats per conreus, boscos d'alzines i roures que ocupaven els peus dels cingles i la vegetació de les ribes del riu Ter, el bosc de ribera.

Seguim recte passant per davant d'una filera de cases del misteriós poble de Sant Romà Nou de Sau creat per als treballadors durant la construcció de la presa i on hi ha també una caserna de la Guàrdia Civil abandonada.

1h 10 min. Mirador sobre la presa (525 m)

Arribem al mirador des d'on podem contemplar la impressionant vista del cingle i de la presa. La cinglera té dues parts ben diferenciades: la part inferior d'un color vermellós i la superior d'un color grisenc. Els materials que formen la part inferior es coneixen amb el nom de gresos i conglomerats vermells de les Guilleries, una roca formada pels sediments aportats per un riu antic que provenia del massís del Montseny fa més de 50 milions d'anys. Aquesta roca té forats, esclètexs i formes molt peculiars degut a l'alteració de la roca per un conjunt de processos físics i químics, i molts d'aquests forats són aprofitats per les aus rapinyaires i altres animals. A la part superior de la cinglera la roca és grisenc perquè es tracta de roca calcària que, a diferència dels gresos i els conglomerats, té l'origen en els sediments marins d'un antic mar. Per aquest motiu, a la part de dalt de la cinglera és possible observar valuosos fòssils marins. L'aigua s'escola per les esclètexs de les roques calcàries dissolent-les i formant forats, avencs i galeries subterrànies.

A dalt de tot de la cinglera, si ens fixem bé, podem veure alguna casa del poble de Tavertet, un poble que manté la fesomia medieval. A la nostra dreta un reguitzell d'escaleres serpentinegen davallant fins a tocar la presa. Endevineu quants esglaons hi ha?

1h 20 min. La presa de Sau (425 m)

La presa de Sau va ser enllestida després de 14 anys de treball. El 1963, any de la seva inauguració, va representar una transformació irreversible de la vall de Sau.

Els 17 km de llarg del pantà sobre el riu Ter poden emmagatzemar un màxim de 177 milions de m³ d'aigua destinats inicialment a la irrigació agrícola, l'abastament domèstic i industrial, i també a la producció d'energia hidroelèctrica. A més a més,

es preveia, i mai no s'ha portat a la pràctica, la creació de grans canals que havien de portar l'aigua a cinc zones de regadiu que s'estenien des del pla de Salt al Baix Empordà.

Ens trobem sobre el mur de contenció de la presa, que té 83 metres d'alçada i fou construït sobre roca granítica. Des d'aquí podem veure les dues torres que s'alcen enmig de l'aigua, una d'elles és plena de maquinària i l'altra és on es capta l'aigua, deixant-la caure 100 m fins a topar bruscament amb la turbina que genera electricitat. Si mirem a l'altre costat de la presa, podem veure la petita central hidroelèctrica. Al fons, al costat nord de la presa, hi ha la potabilitzadora, que permet l'ús domèstic de l'aigua per als habitants de la zona. A petita escala, l'aigua de l'embassament s'autodepura: la càrrega contaminant que transporta el riu, en arribar al pantà, es sedimenta i es descompon. D'aquesta manera, l'aigua que surt del pantà de Sau cap a Susqueda, hauria de ser més neta que la que entra pel riu. Però la gran contaminació d'origen orgànic que aporta el riu, junt amb la matèria orgànica sintetitzada al pantà, sobrepassa la capacitat d'autodepuració de les seves aigües. El riu Ter rep contaminants d'origen domèstic i urbà, agrícola, industrial i ramader degut a la gran quantitat de granges de la plana de Vic. Tots aquests contaminants que arriben al pantà són productes que contenen molts compostos de fòsfor i de nitrogen. A l'aigua observem carpes, uns peixos molt resistents a la contaminació i a la manca d'oxigen de l'aigua. Aquest dèficit d'oxigen és degut al fenomen anomenat eutrofització.

L'eutrofització es produeix per un excés de nutrients a les aigües (normalment degut a la presència de fosfats i nitrats). Els nutrients provoquen un creixement desmesurat d'algues a la superfície i de retruc, dels animals microscòpics que les consumeixen i això comporta una gran demanda d'oxigen. S'esgota l'oxigen dissolt a l'aigua i els peixos que tenen un requeriment d'oxigen alt moren. Les carpes poden viure al pantà perquè necessiten poc oxigen dissolt a l'aigua per respirar. Una pràctica molt habitual al pantà és la pesca de carpes, a més d'altres espècies introduïdes amb aquest fi, que una vegada capturades són retornades a l'aigua.

L'embassament és també una font d'aliment per a molts ocells aquàtics. Alguns, com les gavines i els gavians hi viuen tot l'any i d'altres només hi vénen a passar l'hivern.

Però la construcció d'un embassament sempre té conseqüències negatives molt importants en l'ecologia i la fauna de la zona, com és el cas de l'aparició d'una barrera d'aigua per als animals terrestres, com els porcs senglars, i el conseqüent aïllament de les poblacions. A més a més, la presa suposa també una barrera per als animals que migren al llarg del riu, com les llúdrigues, i la reducció del cabal del riu posterior a la presa dificulta la formació d'un delta.

2h 35 min. Escola de Natura de Sau (430 m)

La tornada a l'Escola de Natura de Sau es realitza pel mateix camí, en una hora i quinze minuts.